כיתות י'–י"ב | חינוך פיננסי | שיעור 1 מתוך 2 | 45 דק' | מתאים למלכתי וממלכתי-דתי

ציר 2: עולם הכסף והבנקאות | נוצר בבינה מלאכותית

💳 אשראי בלי הפתעות: מינוס, קרדיט ודירוג אשראי

🎯 מטרות השיעור

- להסביר מהו אשראי ולמה הוא עולה כסף (ריבית)
- להבחין בין מסגרת אשראי בחשבון (מינוס) לבין תשלומי קרדיט בכרטיס, ולחשב עלות פשוטה של כל אחד
- להבין מהו דירוג אשראי ואיך בודקים את נתוני האשראי שלי

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. מה, לדעתכם, המשמעות של "להיות במינוס"?
2. כשמשלמים "בתשלומים", האם זה תמיד אותו מחיר כמו לשלם במזומן? למה?
3. מי, לדעתכם, יודע אם אני משלם את החובות שלי בזמן?

למורה: 1. החשבון ירד מתחת לאפס: לקחנו הלוואה מהבנק, ומשלמים עליה ריבית. 2. לא תמיד. בתשלומי קרדיט ובחלק מעסקאות התשלומים משלמים ריבית, והמחיר הכולל גבוה יותר. 3. מאגר נתוני האשראי של בנק ישראל אוסף מידע על הלוואות ותשלומים, ולשכות אשראי מחשבות ממנו דירוג. אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

אשראי
כסף שמקבלים עכשיו ומחזירים אחר כך, בדרך כלל עם ריבית.

ריבית
המחיר שמשלמים על השימוש בכסף של מישהו אחר, באחוזים לתקופה.

מסגרת אשראי (מינוס)
סכום שהבנק מאשר לרדת מתחת לאפס בחשבון. על כל שקל במינוס משלמים ריבית.

קרדיט (אשראי מתגלגל)
פריסת חיוב בכרטיס לתשלומים חודשיים, עם ריבית על היתרה שנשארה.

דירוג אשראי

ציון שלשכת אשראי מחשבת מתוך היסטוריית ההלוואות והתשלומים, ושגופים פיננסיים בודקים לפני שהם נותנים הלוואה.

📖 הסבר למורה

אשראי הוא לא רע ולא טוב: הוא כלי. הלוואה לרכישת מחשב לעבודה יכולה להיות החלטה נבונה, ומינוס קבוע על בילויים הוא חוב שגדל. השאלה המרכזית: כמה זה עולה לי בסך הכול, ואיך אחזיר.

הריבית מחושבת לפי זמן. במינוס, הריבית נצברת על כל יום שבו החשבון מתחת לאפס. בקרדיט, משלמים ריבית על כל היתרה שעוד לא הוחזרה, ולכן תשלום חודשי קטן מאריך את החוב ומייקר אותו.

מאז שנכנס לתוקף חוק נתוני אשראי, מאגר של בנק ישראל אוסף נתונים על הלוואות ותשלומים. כל אדם יכול לבקש פעם בשנה דוח חינם על הנתונים שלו. את הציון עצמו מחשבות לשכות אשראי, לא בנק ישראל. תשלום בזמן בונה היסטוריה טובה; פיגורים פוגעים בה.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות).
2. פתיחה: "כמה עולה לי מינוס של 2,000 ₪?" ונותנים לתלמידים לנחש לפני החישוב.
3. הסבר: אשראי, ריבית, מסגרת אשראי (מינוס) וקרדיט (12 דקות).
4. תרגול בזוגות: חישובי עלות מינוס וקרדיט בדף העבודה (15 דקות).
5. דיון: מתי אשראי הוא החלטה נבונה ומתי מסוכנת? כל זוג נותן דוגמה אחת לכל צד (6 דקות).
6. דירוג אשראי ודוח נתוני האשראי החינמי: מה יש בו ואיך בודקים (5 דקות).
7. חידון קצר ופתק יציאה (5 דקות).

💡 הערות למורה

כל שיעורי הריבית בשיעור דמיוניים ונועדו לתרגול בלבד; החישובים פשוטים (ריבית יומית בלי ריבית דריבית במינוס) ואינם החישוב המדויק של בנק. לא כתבנו את ריבית בנק ישראל הנוכחית: אפשר להציג אותה בכיתה מאתר בנק ישראל ביום השיעור. העובדות על נתוני האשראי (דוח חינם פעם בשנה; הדירוג מחושב בלשכות אשראי ולא בבנק ישראל) לקוחות מאתר מאגר נתוני האשראי של בנק ישראל. לא לבקש מתלמידים לחשוף מצב כספי של המשפחה. המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי. מקורות רשמיים (נבדקו 9.11.2026): בנק ישראל, מאגר נתוני אשראי: דוח נתוני אשראי · בנק ישראל, מאגר נתוני אשראי: מדריך לדירוג אשראי · בנק ישראל · משרד החינוך: מבנה תוכנית הלימודים (ציר 2, כיתה י': מוצרי אשראי).

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מהי ריבית על הלוואה?

מתנה מהבנק | המחיר שמשלמים על השימוש בכסף שהלווינו | קנס על איחור בלבד | מס הכנסה

2. מה קורה כשהחשבון במינוס?

הבנק משלם לי ריבית | משלמים ריבית על הסכום שמתחת לאפס | שום דבר, זה בחינם | החשבון נסגר מיד

3. חוב קרדיט של 3,000 ₪. מה יקר יותר בסך הכול?

להחזיר 300 ₪ בחודש | להחזיר 1,000 ₪ בחודש | שניהם אותו דבר | אי אפשר לדעת

4. מי מחשב את דירוג האשראי?

בנק ישראל | לשכות אשראי, מתוך נתוני המאגר | בית הספר | רשות המסים

5. כמה פעמים אפשר לקבל בחינם דוח על נתוני האשראי שלי?

אף פעם, זה בתשלום | פעם בשנה | רק בגיל 30 | רק דרך הבנק

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. מה ההבדל בין מסגרת אשראי (מינוס) לקרדיט?
2. מה אפשר לעשות כדי לשמור על דירוג אשראי טוב?

תשובות אפשריות: 1. מינוס: ירידה מתחת לאפס בחשבון הבנק, עם ריבית לפי הימים. קרדיט: פריסת חיוב בכרטיס לתשלומים, עם ריבית על היתרה. 2. לשלם בזמן, לא לפגר בהחזרים, לא לקחת יותר אשראי ממה שאפשר להחזיר.

> 📝 **בדף העבודה**
>
> פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

מקורות רשמיים לבדיקה

- בנק ישראל, מאגר נתוני אשראי: דוח נתוני אשראי
- בנק ישראל, מאגר נתוני אשראי: מדריך לדירוג אשראי
- בנק ישראל
- משרד החינוך: מבנה תוכנית הלימודים, ציר 2

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בתרגילים דמיוניים, אלא אם צוין מקור רשמי. כללים ושיעורים מתעדכנים: בודקים במקורות הרשמיים. השיעור נכתב בבינה מלאכותית ונבדק בחישוב; עדיין טיוטה לבדיקת מורה.

מחוון למורה

מחוון: אשראי בלי הפתעות: מינוס, קרדיט ודירוג אשראי

> 🚪 **פתק כניסה:** 1. החשבון ירד מתחת לאפס: לקחנו הלוואה מהבנק, ומשלמים עליה ריבית. 2. לא תמיד. בתשלומי קרדיט ובחלק מעסקאות התשלומים משלמים ריבית, והמחיר הכולל גבוה יותר. 3. מאגר נתוני האשראי של בנק ישראל אוסף מידע על הלוואות ותשלומים, ולשכות אשראי מחשבות ממנו דירוג. לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. $2{,}000 \times 0.12 \times 30 \div 365 \approx 19.73$ ₪.
2. $1{,}500 \times 0.15 \times 60 \div 365 \approx 36.99$ ₪.
3. ריבית: $3{,}000 \times 1.5\% = 45$ ₪. יתרה: $3{,}000 + 45 - 300 = 2{,}745$ ₪.
4. $3{,}274.87 - 3{,}000 = 274.87$ ₪. כדי לשלם פחות: להחזיר סכום גדול יותר בכל חודש, או לא לפרוס לקרדיט מלכתחילה.
5. פיגור חוזר בהחזר הלוואה.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. 180 ₪ יותר. $180 \div 2{,}400 = 7.5\%$.

7. סבירה: למשל, הוצאה הכרחית עם תוכנית החזר ברורה, או רכישה שתייצר הכנסה. מסוכנת: מינוס קבוע על הוצאות שוטפות, הלוואה להחזר הלוואה אחרת, קרדיט על בילויים.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. מינוס: ירידה מתחת לאפס בחשבון הבנק, עם ריבית לפי הימים. קרדיט: פריסת חיוב בכרטיס לתשלומים, עם ריבית על היתרה. 2. לשלם בזמן, לא לפגר בהחזרים, לא לקחת יותר אשראי ממה שאפשר להחזיר.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית